

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 645/2014-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. D. a Ľ. D. vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 2431/05 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 20 CoE 499/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. D. a Ľ. D. odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. januára 2012 doručená sťažnosť M. D. a Ľ. D. (spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn.

39 Er 2431/05 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 CoE 499/2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že v exekučnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 39 Er 2431/05 sú sťažovatelia účastníkmi tohto konania v procesnom postavení povinných z exekúcie vykonávanej na základe exekučného titulu, ktorým je notárska zápisnica, ktorej obsahovú pravdivosť sťažovatelia tiež spochybňujú a namietajú, že okresný súd stále nepreskúmal dôveryhodnosť tohto exekučného titulu, a to aj napriek tomu, že predmetné exekučné konanie trvá už viac ako 75 mesiacov. Sťažovatelia tiež vyjadrujú svoju nespokojnosť s postupom súdneho exekútora, ktorý ich odmieta informovať o tom, v akej sume už bol ich „údajný“ dlh splatený, a napokon sťažovatelia tiež tvrdia, že v dôsledku zdĺhavého postupu tak okresného súdu, ako aj krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 20 CoE 499/2010 sa neustále predlžuje stav ich právnej neistoty, pretože plynutím času im ustavične narastajú trovy exekučného konania.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

„... KS BA a nečinnosť a prietahy v tomto konaní sú vedené pod č. k. 20 CoE 499/2010 na KS BA!

Takže dnes už bez problémov môžeme povedať, že v tomto konaní prietahy sú! Zo strany odvolacieho súdu nie je absolútne žiadna snaha na skoré vyriešenie a ukončenie konania!“

Vzhľadom na uvedené sa sťažovatelia domáhajú, aby po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd nálezom vyslovil, že tak postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 2431/05, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 CoE 499/2010 bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, aby ústavný súd prikázal týmto súdom konať ďalej vo veci bez zbytočných a neodôvodnených prietahov a aby im priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume každému z nich po 1 000 € za každý mesiac zistených prietahov.

Sťažovatelia tiež žiadali, aby im ústavný súd pre účely konania vo veci ich sťažnosti ustanovil právneho zástupcu z radov advokátov, čo odôvodnili svojou nepriaznivou finančnou situáciou.

Ústavný súd preto prípisom zo 6. marca 2012 upozornil sťažovateľov, že «Prijatím zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“) bolo v Slovenskej republike na sprístupnenie právnej pomoci osobám v hmotnej núdzi zriadené Centrum právnej pomoci.

S účinnosťou od 1. januára 2012 sa systém sprístupňovania právnej pomoci osobám v hmotnej núdzi prostredníctvom Centra právnej pomoci vzťahuje aj na väčšinu konaní pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy.

S účinnosťou od 1. januára 2012 došlo taktiež k zmene § 30 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého účastníka, ktorý požiada o ustanovenie advokáta a u ktorého sú predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, súd odkáže na Centrum právnej pomoci. O tejto možnosti súd účastníka poučí.».

V zmysle uvedenej právnej úpravy a v spojení s § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého ak zákon o ústavnom súde neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku, odkázal ústavný súd sťažovateľov, aby sa so žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu obrátili na Centrum právnej pomoci (ďalej aj „centrum“).

V nadväznosti na to ústavný súd súčasne vyzval sťažovateľov, aby mu v lehote 14 dní od doručenia výzvy preukázali, že podali centru písomnú žiadosť o poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „žiadosť“) a určenie advokáta na zastupovanie v konaní

pred ústavným súdom vo veci ich sťažnosti, a následne aby v lehote 14 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o ich žiadosti ústavnému súdu predložili písomné splnomocnenie udelené konkrétnemu advokátovi na ich zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Napokon ústavný súd sťažovateľov upozornil, že v prípade, ak nespĺnia podmienky uvedené vo výzve, môže byť ich sťažnosť odmietnutá pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Dňa 10. apríla 2012 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľov, ktorého prílohou bola fotokópia prvej strany potvrdeného prevzatia žiadosti prijatá Centrom právnej pomoci, kanceláriou Bratislava.

Prípisom zo 6. júna 2012 ústavný súd vyzval sťažovateľov, aby v lehote 10 dní odo dňa doručenia tejto výzvy predložili ústavnému súdu splnomocnenie na ich zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, keďže od podania ich žiadosti centru uplynuli už dva mesiace, alebo aby informovali ústavný súd, ako bolo rozhodnuté o ich žiadosti.

Dňa 2. júla 2012 bolo ústavnému súdu doručené ďalšie podanie sťažovateľov, z ktorého vyplýva, že centrum rozhodnutím sp. zn. N 1052/12 z 26. mája 2012 nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci, pretože zárobok sťažovateľov „*prekračuje zákonom určený limit*“. Sťažovatelia podali proti tomuto rozhodnutiu v zákonom ustanovenej lehote odvolanie, pričom vec bola na Krajskom súde v Bratislave vedená pod sp. zn. 4 Sp 85/2012.

Dňa 11. februára 2013 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľov, v ktorom oznámili, že proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 4 Sp 85/2012 zo 7. decembra 2012 podali dovolanie.

Následne ústavný súd priebežne zisťoval stav konania, a to výzvami adresovanými krajskému súdu, Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ako aj centru, z ktorých vyplynulo, že konanie o opravnom prostriedku M. D. proti rozhodnutiu Centra právnej

pomoci, kancelárie Hlohovec sp. zn. N 1052/12 z 11. júna 2012 (ktorým jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu nebolo vyhovené) bolo skončené rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Sp 85/2012 z 9. apríla 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. júna 2014. Taktiež konanie o opravnom prostriedku Ľ. D. proti rozhodnutiu Centra právnej pomoci, kancelárie Hlohovec sp. zn. N 1052/12 z 11. júna 2012 (ktorým jej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu nebolo vyhovené) bolo skončené uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Sp 85/2012 zo 7. decembra 2012 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo 9/2013 z 18. decembra 2013.

Ústavný súd preto prípisom z 10. septembra 2014 vyzval sťažovateľov, aby mu v lehote 8 dní zaslali splnomocnenie pre advokáta na ich zastupovanie v konaní o sťažnosti. Zároveň sťažovateľov upozornil, že v prípade, ak mu v určenej lehote nepredložia splnomocnenie pre advokáta, môže byť ich sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnutá pri predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania.

Sťažovatelia odpovedali na výzvu ústavného súdu podaním z 1. októbra 2014, obsahom ktorého bola aj žiadosť o predĺženie termínu na predloženie splnomocnenia na ich zastupovanie v konaní pred ústavným súdom do 10. októbra 2014.

Následne sťažovatelia listom z 10. októbra 2014 ústavnému súdu oznámili, že rokujú s advokátom, a zároveň opätovne požiadali o predĺženie termínu na predloženie splnomocnenia na ich zastupovanie v konaní pred ústavným súdom do 20. októbra 2014.

II.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia napriek výzve obsahujúcej upozornenie na možnosť odmietnutia ich sťažnosti v prípade nepredloženia splnomocnenia na ich zastupovanie v konaní o sťažnosti mu požadované splnomocnenie nepredložili.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom..., ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, v ktorej je jednoznačne formulované, že povinnosť zastúpenia sťažovateľa advokátom v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je ustanovená bez možnosti akýchkoľvek výnimiek, a zároveň zdôrazňuje, že pokiaľ ide o inštitút povinného právneho zastúpenia, na opodstatnenosť jeho zákonnej úpravy vo svojej judikatúre opakovane upozorňuje a bezvýnimочно na ňom trvá (napr. I. ÚS 57/2013, IV. ÚS 221/2013).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že v právnych systémoch rôznych členských štátov Rady Európy je požiadavka, aby bol opravný prostriedok na súde vyššej

inštancie podaný advokátom bežným javom [pozri napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Gillow proti Spojenému kráľovstvu, č. 9063/80 z 24. novembra 1986]. S obsahom ustanovení dohovoru nie je v rozpore ani to, ak vnútroštátny procesný predpis vyžaduje, aby bol účastník v konaní pred najvyššími súdnymi inštanciami zastúpený advokátom (pozri tiež rozsudky ESLP Kröhnert proti Českej republike, č. 60224/00 z 9. októbra 2001 a Meftah a ďalší proti Francúzsku, č. 32911/96 z 26. júla 2002). Takéto zastúpenie môže byť vyžadované dokonca aj u účastníkov, ktorí sú sami advokátmi.

Povinné právne zastúpenie sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom je ustanovené zákonom o ústavnom súde, ktorý upravuje podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov a bol vydaný na základe čl. 140 ústavy. Ústava v čl. 46 ods. 4 priamo odkazuje na zákonnú úpravu podmienok a podrobností realizácie základného práva na súdnu ochranu, pričom uvedeného základného práva sa možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). Viazanosť sudcov ústavného súdu ústavou a ústavnými zákonmi pri svojom rozhodovaní v zmysle § 14 ods. 1 zákona o ústavnom súde neznamena, že ústavný súd sa pri prerokúvaní vecí nemá riadiť procedurálnymi pravidlami ustanovenými zákonom vydaným podľa čl. 140 ústavy. Zakotvenie povinného právneho zastúpenia v určitom druhu súdneho konania (vrátane konania vedeného pred ústavným súdom) nemá žiadnu vecnú súvislosť s obsahom základného práva na právnu pomoc zaručeného v čl. 47 ods. 2 ústavy, keďže jeho podstata spočíva v povinnosti štátnych orgánov (vrátane súdov) umožniť každému účastníkovi konania poskytnutie právnej pomoci, a to za podmienok ustanovených zákonom. Napokon povinné právne zastúpenie ustanovené pre sťažovateľov zákonom o ústavnom súde nebráni žiadnemu účastníkovi konania vyjadriť svoj názor na okolnosti prípadu a formulovať na ich podporu vlastnú právnu argumentáciu.

Ústavný súd so zreteľom na odmietavý postoj sťažovateľov, ktorí napriek výzve a poučeniu nevykonali relevantné úkony smerujúce k zabezpečeniu svojho právneho zastúpenia v konaní o ich sťažnosti, rozhodol o odmietnutí sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom

predpísaných náležitostí návrhu. S prihliadnutím na uvedené sa ústavný súd argumentáciou sťažovateľov vo vzťahu k namietanému porušeniu ich v petite sťažnosti označených práv nezaoberal.

Ústavný súd napokon dodáva, že je štátnym orgánom (nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti) a v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd sa preto musí dôsledne riadiť vymedzením svojich právomocí vyplývajúcich z čl. 125 a nasledujúcich ústavy a ďalej konkretizovaných v zákone o ústavnom súde a pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže prijať na ďalšie konanie iba také podanie, ktoré spĺňa všetky náležitosti kvalifikovaného návrhu ustanovené týmto zákonom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2014